

VIẾT CHO NGƯỜI "ĐÃ CHẾT"

(Bài 12)

***/ Chuyện đời nay xen lẫn Chuyện đời xưa.**

I.

Hành trang đi xa còn bừa bộn, nhưng mặc kệ, mọi thứ đều như *nước chảy qua cầu*, trong óc nghĩ, “đề sắp xếp trong bữa cuối cũng không muộn”. Chỉ e MUỘN là ở cái tư tưởng chạy mất tiêu NẾU mình không kịp thời giờ tay ra túm bắt nó.

Viết tác phẩm này làm nhớ lại cái thuở đầu tiên viết quyển bút ký *Nước Chảy Qua Cầu*.

Đạo ấy, trăm ngàn thứ công việc lu bu, nào học trò phải dạy, nào cháo sữa cho Âu Cơ, nào cơm nước cho Vân San và Mẹ già, nào TNH về mặt “*vui-tươi-hay-cáu-kinh*” cần phải đối diện v.v. và v.v., vậy mà hễ bất cứ lúc nào nghĩ ra cái gì trong óc là vút đi hết các cái “nào là” đó mà ghi ý nghĩ xuống liền trên trang giấy.

Tuy nhiên NCQC **không phải chỉ được viết** vào năm 1998 thôi, mà là “**đã được VIẾT RỒI thuở trước**” dạo còn làm cu li bên trời Tây xa tít.

Thuở đó, cứ đúng 2 giờ rưỡi sáng, tôi bật dậy từ tiếng chuông đồng hồ báo thức, mặc vội áo ấm, quấn vội khăn quàng, tắt tả phóng xuống lầu thật nhanh cho kịp chuyển xe điện đổ ngang qua đó lúc 3 giờ sáng.

Nửa giờ sau lại đổi sang trên một xe buýt, chạy khoảng 25 phút xa lộ; đi bộ thêm một quãng là đến nơi làm việc, một nhà hàng Tây sang trọng.

+ *Từ 4 giờ đến 7 giờ, mặt trời còn ngủ nướng, hiện diện tại đó chỉ mỗi tôi và một cô đồng nghiệp người Thổ.*

+ *Cô này xếp dẹp bàn ghế, rửa dọn chén bát của khách ăn tối hôm trước.*

+ *Còn tôi “chuyên trị” việc cắt bánh mì, phết beurre, trét pâté, kẹp jambon, fromage, thịt nguội, trét moutard vào bánh, phân ra thành loại đầu ra đó; xong, phụ với cô người Thổ lau chùi toilette, quét dọn nhà hàng.*

+ *8 giờ sáng nhà hàng mở cửa, bán buổi điểm tâm, tôi và cô kia ra về.*

Chùi toilette cũng siêng năng cần mẫn (như kéo violon, vợ chồng ông chủ có được mời đi dự một buổi tối trình diễn của tôi) nên được chủ thương.

Lúc đó đang làm demi-temps, ông chủ đề nghị cho thêm hai giờ nữa.

+ Hai giờ phụ trội chỉ là do lòng thương của chủ, muốn giúp mình có thêm thu nhập.

+ Thoạt tiên tôi cũng nhận, công việc: lấy khăn ướt lau lớp bụi trên các lá cây ở nhiều chậu kiểng chưng bày nơi các góc nhà hàng.

+ Sau, độ một tuần, đâm thấy tiếc thì giờ quá nên xin ngưng hai giờ phụ trội; hễ cứ xong việc lau chùi quét dọn là đón xe buýt về ngay; ngồi trên xe vừa nghe ngóng thời gian trôi đi, vừa ngủ gà ngủ gật!

Trong những sớm làm chung với cô người Thổ, nghĩ được điều gì là tôi rút cuốn sổ tay và cây bút trong cái “tạp dề” (tapissière) ra ghi xuống ngay. Cô Thổ thấy lạ, hỏi:

"Toa viết cái gì mà viết hoài vậy?"

Tôi cười:

"Moa đang viết văn! Chỉ xin toa đừng mách lại với ông chủ, họ sẽ đuổi moa ngay, tội nghiệp!"

Cô gật đầu ra dáng thông cảm.

(Lại phải “mang ơn” cô đồng nghiệp người Thổ này ở sự im lặng, để bây giờ mới có chuyện kể cho độc giả nghe!)

Vậy đó. NCQC xuất xứ từ những buổi sớm làm cu li dạo ấy. Bao nhiêu điều nhìn thấy trong đời sống đều được ghi liền lên trang giấy theo kiểu Nhật ký.

Mà dạo ấy nào có nghĩ cuộc đời mình sẽ dính vào chữ nghĩa như hiện tại? Chỉ là “làm le” tí xíu với cô người Thổ cho qua chuyện, để cô đừng mách lại với ông chủ!

Dạo ấy vẫn thường nghe Mẹ nói:

"Từ hai giờ rưỡi con thức dậy đi làm là Mẹ cũng thức luôn cho tới sáng. Cứ nằm mà thương cho con rồi tự trách mình ‘Sao lại bỏ quê hương ra đi để con cái phải khổ như vậy!’"

II.

Cũng dạo ấy, ngoài cái không gian đầy nôi niêu soong chảo của những buổi sớm tinh mơ, vẫn còn có một thế giới KHÁC cho tôi tìm đến. Đó là thế giới của những nghệ sĩ Âu Châu mà tình cờ tôi được góp mặt.

Nguyên do thế này:

Tại một buổi dạ vũ mừng Xuân của một hội đoàn người Việt ở Paris, tôi được mời tham dự.

Hiện diện mà lòng bay bổng, tâm tư lạc lõng, tôi tự thấy mình y hệt như đang “chết” giữa một nơi chốn có những con người đang “sống”. Vì vậy chỉ ngồi yên, không trò chuyện cùng ai.

Có một anh chàng ngoại quốc đến trước mặt, đưa tay mời khiêu vũ.

Giữa piste mới biết là anh ta không biết nhảy. Hai bàn chân anh ta cứ bước những bước “lãng ba vi bộ” kiểu Đoàn Dự, miệng thốt những lời “pardon!” không ngớt.

Trở về bàn, nghe anh ta thú nhận:

"Hôm nay đọc báo thấy có tin người VN tổ chức mừng xuân, tôi mua vé đến xem.

Tôi không quen ai ở đây nên cứ đứng nhìn lơ ngơ.

Thế rồi bất gặp đôi mắt của cô. Thật là một cái gì rất lạ tôi chưa từng biết. Từ ánh nến lập lòe trên chiếc bàn cô đang ngồi với hai người bạn, thấy ánh sáng từ đôi mắt cô rục rờ như hai cái đèn pha, nhưng cũng toát ra điệu buồn thăm thẳm. Trong óc tôi cứ nghĩ "Đó là đôi mắt của một họa sĩ." Tôi muốn được nhìn thẳng vào đôi mắt ấy. Không biết cách nào khác hơn để làm quen, đành phải đến mời cô khiêu vũ dù rằng tôi không hề biết nhảy."

Thế rồi một tình bạn đầy thông cảm và quý trọng nhau mau chóng được nảy sinh.

Thierry Zeno là một nhà làm phim, độc thân, lớn hơn tôi một tuổi. Chủ đích có mặt tại Hội Xuân VN đêm đó là đi tìm đề tài cho một cuốn phim dự tính. Tình bạn với tôi cũng là một trong những "đề tài đang tìm kiếm".

Khi biết ra tôi đã "từng là" một nghệ sĩ biểu diễn violon mà nay phải "thức dậy lúc 3 giờ sáng đi làm cu li" (lời Thierry) thì anh ta ngưỡng mộ và nể phục lắm!

Đó chính là lý do cho sự việc "mỗi ngày tôi ráng tìm đọc trên tờ báo quảng cáo một việc làm thích hợp cho cô".

Cũng do lẽ đó mà gặp Daniel (nhân vật được đề cập đến trong NCQC) lúc ấy đang quảng cáo "cần một tay violoniste", được Thierry "chup" ngay lấy.

Có chuyện buồn cười thế này.

Bữa đầu tiên đi thử đàn, tôi được đưa vào phòng thu âm, giao cho cái máy đeo tai và một tờ nhạc.

Lại nghe Daniel bảo:

"Cô hãy đọc phần violon, lắng nghe hòa âm những nhạc khí khác. Bao giờ anh chuyên viên ra hiệu thì cô đàn lên phần của cô theo với ban nhạc."

Daniel và Thierry đứng ngoài theo dõi sự việc.

Phần violon không dễ mà cũng không khó với lòng khát khao được sống lại cùng âm nhạc, nên khi cuộc thử đàn vừa xong, tôi bật nói với Daniel:

"Tôi không cần nhận tiền thù lao đâu. Tôi làm công không cho anh, miễn sao cho tôi đánh đàn là đủ!"

Daniel trở mắt nhìn tôi. Còn anh bạn Thierry thì kêu lớn:

"Trời ơi! Thu Vân, cô có điên chưa? Monsieur Daniel vừa bảo với tôi rằng cô đàn có hạng lắm, sao lại đột nhiên đòi kéo violon chùa như vậy?"

III.

Nước Chảy Qua Cầu thực sự đã khởi đi từ những ngày tháng đó, những bạn hữu đó, những cơ cực đó. Hoặc rõ hơn là từ “*chuỗi đời mất tâm hy vọng trong cuộc sống Cải Lương sau 1975.*”

Và rồi năm 1989, trong một chuyến đi từ Nam Cali về San Jose, trên xe ngoài tôi, Âu Cơ và TNH cũng còn có nhà văn Nguyễn Ý Thuận và nhà thơ Phạm Việt Cường.

Sợ TNH buồn ngủ lạc tay lái, tôi kể cho mọi người nghe kỷ niệm lưu diễn Châu Hưng, Bến Tre với Đoàn Sài Gòn III. Hai anh bạn “chụp” ngay, xin tôi các đề tài ấy.

Khi xe ngừng ở Mc. Donald, hai anh rút giấy bút, vội vã ghi ghi chép chép.

Xe chạy, tôi tiếp tục kể thêm những mẩu chuyện nhỏ trong cuộc sống Cải Lương cho tất cả nghe.

Về San Jose, chờ hoài không thấy bản văn của anh nào ra đời. Hỏi TNH thì TNH đáp:

"Họ chỉ nghe kể nên không có được xúc cảm như em đã biểu tỏ khi kể. Vậy, **tại sao không chính em** ngồi ghi xuống hết mọi điều em đã chứng kiến thuở xưa?"

Nước Chảy Qua Cầu bấy giờ mới chính thức được chào đời từ sau lời khuyến khích của TNH.

(Mãi mãi vẫn cảm ơn TNH ở bước đầu tiên đó!)

“Viết Cho Người Đã Chết” cũng có thể là “**nước chảy qua cầu**” MÀ **KHÔNG mất tâm trong đại dương rộng lớn**. Những câu chuyện “đầu cua tai nheo” kể ra mấy bữa nay cũng là như vậy.

Còn rất nhiều chuyện kiêu đó, sẽ nói ra hết để đáp lại câu thư của Uyên Thao “*Người chết làm sao lên tiếng được, dù vẫn có thể đọc bằng cách nào đó và chắc vẫn luôn chờ đọc*” vừa nhận sáng thứ Hai, May 29/2017.

Thuở còn đi học, có lần nghe thầy Vũ Khắc Khoan đưa ra những lời chỉ dạy:

"Trong chuyện chữ nghĩa, các anh chị đừng bao giờ nói với mình rằng *để ngày mai hẳn viết ra đề tài đó, câu chuyện đó...* Cái ngày mai ấy hoặc sẽ không bao giờ đến, hoặc có đến thì cũng sẽ **KHÔNG CÒN** những xúc cảm trong tâm hồn các anh chị ở ngày hôm nay."

Điều đó đúng quá.

“*Jamais nous n’aurons l’âme de ce soir*” là thế.

Cái “*tâm hồn ta của buổi chiều hôm nay*” sẽ **KHÔNG CÒN** “là của ta” ở một giây phút tiếp theo. *Jamais!*

[]

(Trần Thị Bông Giấy
San Jose, Thứ Hai, May 29/2017 lúc 11:55 khuya).

[]

